

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt.

Félévre 2 frt.

Hirdetések soronként 10 kr.

Mindenmí közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

13-dik sz.

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

Megjelen minden hó 1-én és 15-ikén.

Megrendelhető minden pósta-hivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **Varga Ferencz**, tnr.

Tartalom: További adatok a hússzemléhez. Dr. Nádaskay.— Ellenbergnek az uterus histológiájára vonatkozó vizsgálódásai. Közli Szuppiny m. á.— A lókiállítás a székesfehérvári országos tárlaton. 1879. június 3 — 15ig — Kisebb közlemények. — Külömfélék.

T. cz. Olvasóinkhoz !

Lapunk jelen számával fenállása II-ik évi pályafutásának első felét végzi. — É szerény igényekkel de dús jó akaratallal indított e szaktéren első s egyedüli vállalat, mely a legnehezebbet e pályán az utegyenetésé magasabb szakművelődés bevezetésére tűzte feladatául, számos szaktárs támogatása által képes volt saját anyagi és szellemi erőnk megfeszítése mellett e második évbe átlépni, sőt annak első felét is megfutni.

Sajnosan kelle azonban tapasztalnunk, hogy még sokan vannak a szaktársak közül is, kik pártoláukat mindedig megvonták lapunktól; a t. gazdaközönség s a hatóságok pedig egészen távol maradnak eme közeg befogadásától, a mely hogy a gazdaközönségnek kétségkívül csak hasznos előnyére szolgálna, az elfogulatlanul gondolkozónak el kell ismernie. Igaz ugyan, hogy e lap segélyével, ha mindjárt egyes bajok ellen orvoslási módokat közlünk is, a nemszakértő, a gazda, bármily művelt legyen is, gyógyítani mégsem fog tudni, — de nem is óhajtjuk a kuruzslást általánosítani orvosi ismeretek terjesztése által. Feladatunkul azt ösmerjük, hogy azáltal, ha a t. illető közönségnek az állatorvosi egészségügy terén bővebb tájékozást nyújtunk s a gyógyászatból általános egészséges alapelveket mintegy közvagyonná tenni óhajtánánk lapunk terjedtével, —váljunk hasznosokká s hiszszük, hogy sokkal nagyobb a haszon, melyet idő folytán ez uton nyer a gazdaközönség, semmintha u. n. universalis gyógyszereknek, praeservativumoknak stb. feltalálásával a kissé műveltebb embert zavarbahoznók, hogy e vagy ama betegségben, épen ezen — vagy ama stadiumban adható-e vagy nem?

Mult évi folyamunkban számos rajzot is mellékeltünk volt, azon reményben, hogy az érdekeltséget ezáltal is jobban felkölteni képesek leszünk. Csalódtunk azonban! S a következő félévben csak ugy leszünk képesek ismét rajzokat adni, ha a lapunk iránt való érdeklődés emelkedvén, a lap anyagi helyzete azt lehetségessé teendi.

Ugyancsak lapunk emelése céljaból lépéseket tettünk kiválóbb szakerők megnyerésére; mely iparkodásunk bizvást sikerülend is. A lap kiállításában szintén fognak t. olvasóink már a jelen számmal változást tapasztalni ; valjon ez a lapnak előnyére van-e, azt mindenkinek saját megbirálása alá bocsátjuk. — Kérjük tehát mindazokat, kik eddig is lapunk irányát s tartalmát helyeselték, hogy minket a megkezdett út tovább egyenetlésében ugy szellemileg mint anyagilag ezentúl is támogatni sziveskedjenek s lapunkat ismerőseik s különösen a szaktársak és állatkedvelők s gazdák körében terjesztenék. Annál is inkább bizalommal kérjük erre a t. szak- és pártoló közönséget, mert az eddigi, fájdalom alig elegendő pártolás mellett kénytelenek leszünk vagy előfizetési árunkat felemelni, vagy pedig vállalatunkat egészen elejteni. Hogy ezt a t. szak- és kedvelő közönség engedni nem fogja — arról megvagyunk győződve s ennek alapján bizalommal ismételve kérésünket tisztelettel felszólítjuk a t. előfizetőket **az igen csekély díjt — 2 frtot — a jövő félévre minél előbb beküldeni**, hogy a lap szétküldése fenakadást ne szenvedjen. Az előfizetési feltételek lapunk homlokzatán olvashatók. **Teljes számú példányokkal ugy az első egész évi, mint az épen lefolyt félévi folyamból is szolgálhatunk.**

A szerkesztőség.

További adatok a hússzemléhez.

Dr. Nádaskay

Szükségesnek gondolom még azt is elmondani, hogy a húsvizsgálattal megbizottak ösmerősnek kell lennie a zsidóknál fenálló eziránybeli szokásokkal is, melyek ugyan az ő részükre törvény által szabályozvák, s e tekintetben ők (kivált az orthodoxok) igen szigorúan is kezelik a vágást, — de, miután zsidó húsvágók keresztények részére is mérnek ki húst, erre való tekintetből őket annál szigorúbban szükséges ellenőrizni, mert — kivált faluhelyen s kisvárosban — többnyire épen nem tartják lelkiismeretes dolognak a keresztények részére oly marhát is vágni s oly húst is kimérni, mi vagy nagyon silány vagy épen el is tiltandó volna.

A zsidóknak saját használatukra csak egészen jó, tiszta — u. n. Kauscher — húst szabad venni; miért is az, ki olyan állat húsból vehet, biztos lehet, hogy jó és hibátlan húst fog kapni. A zsidók ugyanis ugy a nagy mint a kisebb állatokat s a szárnyasokat is szertartásuk szabta módon ölik, az u. n. metszés (Schachten) által *); ennek különös, igen finomra kifent késsel kell történnie; ha ezen kés élének akár a metszés előtt már hibája volt, vagy pedig metszés közben romlott az meg, — az olyan késsel metszett állatból zsidónak fogyasztania nem szabad; egyéb esélyek is vannak, melyek által a hús mint mondják tisztátalanná, azaz általuk való fogyasztásra alkalmatlanná válik, így pl. ha a metsző metszés közben észrevehetőleg megállapodik; vagy ha a már megtörtént metszés után az állat nyakszirten szúratik stb.

Az ilyen állat húsból zsidónak nem szabad ennie s azért azt a Schachter azonnal tartozik tudtára adni a mészárosnak, hogy másoknak kimérethessék.

A metszendő állat hibáit illetőleg 72 eset fordulhat elő, melyek folytán az tisztátalanná (trefe) válik. De a metsző csak a tüdőt tartozik vizsgálni; egyéb hibákra vonatkozólag, melyek szemébe tűnnek, egy tudósnak véleményét kell megkérdeznie. Szabályszerint metszett tiszta állatban, ha vehem találtatik, annak használata megvan engedve; de ha az már 9 hónapos és kivétele alkalmával mozog, akkor előbb szabály szerint metszeni kell azt. Ujzülöttet csak akkor szabad eledelül használni, ha bizonyos, hogy kifejlődésének hónapjait (nagy állatoknál 9, kicsinyeknél 5 hónap) betöltötte; de ha ez nem bizonyos, akkor az 8-ad napig nem metszhető, tehát eledelül sem használható; nyolczad nap azonban már alkalmas. — A zsidóknál azon igen czélszerű törvény van, mely szerint a megengedettnek ítélt barmot s egyes részeit azon nap bélyegével tartoznak lepecsételni, a melyen a metszés történt: a mi tehát ellenőrzési támpontot is nyújt.

Mint már egyszer említve volt, a Schachter szabály szerint csak a tüdőt és környezetét tartozik megvizsgálni, mint a mely a leggyengédebb rész s az ép tüdő feltételezi

az egészséges életet. Ha azonban maga a Schachter nem volna jelen az állat egyéb részeinek felbontásánál, kötelesek az azt végző egyének minden a tüdőkön kívül talált hibára valamint a zsigerekben esetleg előforduló fenakadt hegyes tárgyra amazz figyelmeztetni. — Az olyan állat, melynek mellkasát a mészáros (tehát nem a Schachter) felfürészelve megnyitotta, vagy még inkább ha a tüdő már eladatott vagy a kutyáknak dobatott, — tisztátalan s nem megengedett. A tüdő egyes lebenyei között előforduló, kóros folyamatok által létrejött szálak u. n. inszálak, összekötő szálak bizonyos viszonyok között a tüdőt s illetőleg az állatot, melyben az találtatott, használatra alkalmatlanná (t. i. zsidók részére) teszik. A tüdő vizsgálatánál annak színére is tekintettel kell lennie a Schachternek; a mennyiben vannak u. n. megengedett és tiltott színek. A megengedett színek: a lépszín, piros, zöld és lazur; mindamellert ha piros szín fordul elő, tartozik a metsző a bordafalzatot igen gondosan megvizsgálni; általában arra kell néznie, valjon a szín egyenletesen el van-e osztva: nem-e csak helyenként mutatkozik; különösen a tiltott színekre nézve áll ez. Tiltott színek a sáfrányszín azaz sárga, a hússzín, illetőleg a sárga és veres színnek sajátságos keveréke, mely különben már egy pillanatra is megkülönböztethető a tüdő rendes színezetétől; tiltott szín még a fekete és a fehér.

Ha a vizsgálat alkalmával a hörgőkben geny, kivált véres geny, továbbá büzös nedv, ev találtatik, ha a tüdő általában vagy egyes részeiben kemény tapintatú, valamint ha a tüdő felszínén hörgőkkel közlekedő nyílások, ha magukban a hörgőkben férgek találtatnak: az olyan állat mindig tisztátalannak ítéendő: hasonlóképen ha a tüdő annyira ki van tágulva, hogy tovább fel nem fújható; ha a tüdő vagy egyes részei megtapintásnál lemállanak s a kézre ragadnak, vagy pedig felakasztatván a tüdő, egyes részek róla maguktól leválnak s leesnek.

Ha esetleg pl. egy bélrészletnek felmetszésénél vagy a szívben, szeg vagy egyéb hegyes tárgy találtatik akkor az állat s a belőle eladott hús is (utólag) trefe-nek (tisztátalannak) nyilvánítandó; ugyanez az eset, ha a rekeszizomban fordul olyasmi elő. A rekeszen pedig nem szabad a vizsgálat előtt metszésnek ejtetni, sem pedig más természetellenes nyílásnak lenni, mert mindkét esetben alkalmatlanná lesz azon állat a fogyasztásra; ez történik akkor is, ha a máj bármely részén úgy van a rekeszszel összenöve, hogy közte s a mellkas között semmi elválasztó réteg nem ösmerhető fel. Olyan állat is trefe, melynél bordatörés, vagy ennek következtében kiálló hegyes részek fordulnak elő; a simán gyógyúlt bordatörés azonban nem baj.

Mint mindezekből látjuk, a zsidóknál már régen nagy tisztaság s a közegészségre nézve előnyös kezelés volt szokásban, s ez vallási törvényeken alapúlt. Ezen tisztaság még a használt eszközökre s tárgyakra is kiterjedt; mert pl. nem szabad oly tőkén húst vágni, melyen azelőtt más vágott, hanem a tőkét előbb tisztán le kell kaparni;

*) Ez irányban bővebben olvashat, a kit érdekel: *Benjamin M. „Das Schachtfach”* rendszeres munkájában. (Lipscse 1874.)

mert nem tudható, ugymond, nem tisztátalan hús lett-e előbb azon vágva. Minthogy azonban minden egyéb rendellenesség, mely az állati testben előfordul, a vizsgáló körén kívül esik, s ilyenekre az illető húsvágó tartozik a Schachtert figyelmeztetni, — annál is inkább szükséges az orvosrendőri felügyelet, a mennyiben (kivált kisvárosokban s falun,) elég gyakran találkoznak oly lelkiismeretlen húsvágók, kik a tiltott s utálatos húst, mit zsidóknak használni nem szabad, keresztényeknek adják el azon hamis állítással, hogy kőscher állatból származnak. Ezen lelkiismeretlenség, mint azt elég bőven lehet tapasztalni, különösen oly irányban nyilvánul, hogy az ital- és húsmérési jogot berlő zsidó a keresztények számára sovány, elcsigázott, sőt beteg állatokat vesz kimérés végett, s a kezelésnél mindent, csak tisztaságot nem, lehet tapasztalni.

Mindezekben alkalmat vettem magamnak, — ámbár csak nagyobb körvonalakban, — előadni a t. szaktársaknak azt, mi az u. n. hússzemlének főképen, hogy úgy mondjam tudományos, elméleti részét képezi. Látható az előadottakból, hogy annak, ki a hússzemlével foglalkozzék, a kórtanban úgy mint a kórboncztanban egyaránt jártasnak kell lennie. S még mindez sem elegendő ; mert szükséges, hogy a húsvizsgálatnak gyakorlati részében, a vizsgálati eljárások és módokban is jártassággal, ügyességgel bírjon. E tekintetben mindenekelőtt a górcsővel való bánásra, annak használására s azzal egybekötött vizsgálati módokra utalok ; a mennyiben ugyanis a górcső a leghatalmasabb, nélkülözhetlen eszköz és fegyver a húsvizsgáló kezében. Örömmel emelem itt ki azon körülményt, hogy a m. kir. állatorvosi tanintézetben, az élettani osztály szervezése óta, melyet Dr. Thanhoffer tnr kitünő szakavatottsággal vezet, az intézeti hallgatók kötelezettek a górcsővel s azzal véggezhető vizsgálati módokkal megismerkedni s maguknak azokban gyakorlati jártasságot szerezni, a mit a kitünő tanár és segédje utmutatása mellett a legalaposabban elisérnek. De sajnosan vagyok kénytelen visszaemlékezni arra, hogy igen sokan, mondhatnám a legnagyobb része a jelenleg az országban működő állatorvosoknak, annak idején végzett tanulmányaik folyama alatt épen nem volt alkalmuk az említettem műszerrel megismerkedniök ; ime az élettani osztály csak 1873-ban lett felállítva.

Ezen körülménynek tekintetbe vételével, első pillanatra tán szükségesnek látszanék buzdítólag felszólítani mindazon szakegyéneket, kik még górcsővel nem bírnak, hogy azt szerezzenek maguknak (ha anyagi tehetségük megengedi); a hivatalos alkalmazásban levők az illető hivatal adományozásából, mert a hivatalos állatorvosnak a górcső ép oly szükséges, mint az íróasztal, toll és tinta; tudunkkal már többen vannak, kik a szóban levő eszközzel felszerelték dolgozójukat és saját önmunkásságukból — könyvekből — megtanulták annak kezelését. De aránylag vajmi csekély ezeknek számuk. Hasznos szolgálatot vélünk tehát tenni, ha — a mint időnk engedi — előbb a górcsővet magát s aztán az egyes vizsgálati módokat egész

röviden megösmertetjük majd, és pedig különös tekintettel a húsvizsgálatra.

Addig pedig, míg ismét szerencsém lesz a t. olvasóinkkal e lap hasábjain találkozni, hathatósan kérem az illető szak egyéneket, használják fel fáradhatlan tevékenységüket az iránt, hogy a húsvizsgálat legalább saját kerületükben, városuk- vagy járásukban rendeztetnék; ezzel igen nagy szolgálatot teendenének az országnak, sőt a kormánynak is, ki a jelenlegi látszólag sokkal fontosabb dolgok halmaza miatt még igen-igen sokára fogja figyelmét e térre (mint általában a közegészségre) irányíthatni.

Ellenbergnek az uterus histológiájára vonatkozó vizsgálódásai.

Közli Szuppiny m. á.

Az uterus alkotását és változásait a menstruatio és terhesség alatt, sokszorosan megvizsgálták s az e tárgyra vonatkozó dolgozatok olyan számosak, hogy azokat áttekinteni is alig lehet. Daczára ennek, eltekintve sok egyéb vitás kérdéstől, az uterus falának rétegeire, különösen az ugynevezett lágy belső rétegnek alkotására és a többi rétegekhez való viszonyára vonatkozólag, a szerzők nézetei még sok tekintetben eltérnek egymástól. Míg a szerzők legnagyobb része, a belső réteget külön hártának, nyálkahártának tekinti s így az uterus falát három, savos-, izom- és nyálka-hártából összetettnek mondja, más buvárok ismét tagadják, hogy önálló nyálkahártával bir. Abban azonban valamennyi szerző egyetért, hogy a belső réteg, más nyálkahártáktól eltérő módon van az alatta fekvő réteghez kötve. Míg ugyanis más szervek nyálkahártái, mirigyrétegük alatt laza kötőszövetréteggel, submucosával vannak ellátva, mely által az alattok fekvő szövettel összeköttenek, illetőleg attól elválaszthatnak, úgy hogy e szövetről mint külön hárták könnyen levonhatók, az uterus legbelsőbb rétege összekötő, illetőleg elválasztó alap nélkül, közvetlenül és erősen van az alatta fekvő izomréteghez kötve. Az uterus belső rétegének eme erős és közvetlen összekötését az izomréteggel, valamennyi anatomus fölemlíti.

Az irodalmi adatok szerint, melyeket Ellenberger felsorol, kiténik, hogy az uterus falának alkotására vonatkozólag, a következő három nézet uralkodik:

1. Az uterus fala, a mirigyeket magában foglaló s az alatta levő szöveten közvetlenül, submucosa közvetítése nélkül fekvő nyálkahártából, többrétegű izomhártából és savós hártából áll.

2. Az uterus nem bir külön hártát képező nyálkahártával; a lágy belső réteg, az uterus anyagának csak legbelsőbb része és az egész fal, a savóhártya levonása után csak egyetlenegy hártya.

3. Az uterus a belek módjára van alkotva. Propria (sive glandularis), muscularis mucosae és submucosából összetett nyálkahártából, izomhártából és a savós hashártayburkolatból áll.

Ama kérdés megoldására, hogy e három nézet közül melyik a helyes, nevezetesen, vajon ama föltevés, mely szerint az uterus izomzatának belső rétege egy erősen kifejlődött muscularis mucosae, és a submucosa az ugynevezett stratum musculareban, a belső és külső izomzat között keresendő, bebizonyítható-e vagy nem? Ellenberger különféle állatok uterusát megvizsgálta. Miután Ellenberger az emberi uterus, complicált volta miatt, a szóbanforgó kérdések megoldására nem találta alkalmasnak, az összehasonlító módot választotta.

Ellenbergernek vizsgálódásai szerint, melyeket tizenhat állatspecies (szarvasmarha, juh, kecske, sertés, ló, patkány, egér, tengerinyúl, kutya, macska, vakand, két bőregér- és három majomfaj) uterusán végbe vitt, az uterus alkotása a következő:

Az uterus fala három egymáson fekvő hártýából áll, egy savós-, egy izom- és egy nyálkahártýából. E hártýák mindegyikén ismét külön alosztályok különböztethetők meg, úgy hogy az egész a következő rétegekkel bír:

Belülről kifelé következík:

I. A nyálkahártýa (Membrana mucosa).

Ez feloszlik:

1. a saját- vagy mirigyrétegre (Stratum proprium sive glandulare), mely ismét a következő alrétegekre osztandó:

a) a hámsejtrétegre (Stratum epitheliale),

b) a sejt- vagy hámsejtalatti rétegre (Stratum cellulare s. subepitheliale),

c) a reczésrétegre (Stratum reticulare),

d) a rostosrétegre (Stratum fibrillare);

2. az izomrétegre vagyis a nyálkahártýa izomhártýájára (Stratum musculare s. Membrana muscularis mucosae);

3. a nyálkahártýa alatti rétegre (Stratum submucosum s. Membrana submucosa).

II. Az izomhártýa (Membrana muscularis) alrétegeivel, úgy mint:

1. a körréteggel (Stratum circulare) és

2. a hosszanti réteggel (Stratum longitudinale).

III. A savóshártýa (Membrana serosa)

1. a savóshártýa alatti réteggel (Stratum subserosum) és

2. a savóshártýa réteggel (Stratum serosum).

A nyálkahártýának és rétegeinek, kötőszövet szolgál alapul. E kötőszövet a különféle rétegek szerint, különféle képen van elrendezve s benne az egyes részletek szerint, különféle elemek, illetőleg szervek fekszenek.

A nyálkahártýa legkülsőbb részében, az ugynevezett submucosában, a kötőszövet laza, rostos jelleggel bír; rostjai egymást sokszorosan átszövík és szabálytalanul vannak elhelyezve. Eme rétegnek befelé, a muscularis mucosae felé eső határán, a kötőszövet nagyobb, erős, több-kevésbé párhuzamos, fürtös rostlefutás által jellegzett huzamokká egyesül, melyek az izomkötegek közé ágakat bocsátva, az izomréteget átszövík és a propria mucosae-ba

hatolnak, hol fellazulnak és lapszerűen elterülnek. Közvetlenül a stratum musculare felett a kötőszövet rostjai, melyek itt még fibrillaris elrendezéssel és több-kevésbé szabálytalan fekvéssel bírnak, a stratum fibrillarét képezik. Innen a kötőszövet a belső fölszínhez közeledik, mi mellett vagy a mirigyeket és edényeket követve a laza, vagy ezek között elhelyezve, a reticularis szövet jellegével bír.

A mirigyek és edények mentében finom, gyöngéd, egyes állatoknál erősebb, kötőszövet-gerendácskák futnak, melyek a mirigyeket a hámsejtekig, az edényeket pedig azok közelébe kísérik. E gerendácskák hártýaszerűen egyesülnek egymással és a mirigyek és edények körül, hüvelyeket képeznek. A hüvelyek alul, a stratum fibrillare-ban és a stratum reticulare alsó részében több, concentricusan egymáson fekvő, felül azonban csak egyetlenegy rétegben fogják körül a mirigyeket és edényeket. A huzamok, illetőleg gerendácskák hosszában, lapos kötőszövet sejtek fekszenek.

A rostos válaszfalak között és a stratum fibrillare-től befelé fekvő kötőszövet, rendkívül gyöngéd és finom rostszálakból áll, melyek egymással hálószerűen vannak összekötve. Ily módon finom rosta reticulum támad, melynek rostjai annál gyöngédebbek és finomabbak s melyek között a hézagok annál kisebbek, minél messzebb esik a stratum fibrillare-től s minél közelebb fekszik a hámsejtréteghez, úgy hogy a legfinomabb rostokat és a legkisebb hézagokat közvetlenül a hámsejtek alatt találjuk.

A legfelsőbb, a hámsejtréteg alatt fekvő részben, a rostok sűrűbb fekvése következtében, az ezeken fekvő kötőszövetsejtek is sűrűbben fekszenek egymás mellett s ezenfölül e helyen, a vándorsejtek is sokkal nagyobb mennyiségben találhatóak, mint a nyálkahártýa többi részében. Ennek következtében e rész jelentékeny sejttömeget foglal magában, s ez által az alatta fekvő részekről elüt, úgy hogy Ellenberger czélszerűnek találta e részt külön réteggként leírni, a melyet stratum cellulare-nak nevez.

A leírt alapszövetben, a nyálkahártýának többi elemei oly módon vannak elhelyezve, hogy a legalsóbb, laza rétegben kiválóan edénytorzsek, a középsőben izomkötegek és a felsőben mirigyek fekszenek.

A nyálkahártýának belső felszíne, mely az uterus ürege felé tekint, átlátszó alaphártýán ülő, csillámló henger-hámsejtréteggel van bevonva, mely a nyálkahártýa alapszövetébe való betüremlése által, az uterus mirigyeit képezi. E mirigyek a különféle állatoknál különféle alakúak és fekvéssel bírnak. Az uterus mirigyeinek egy része, kivétel nélkül az izomrétegbe nyúlik. Minden egyes mirigy az alaphártýából és az említett henger-hámsejtrétegből áll. Az alaphártýa üvegtiszta hártýa, melynek külső fölszínén csak nagyon nehezen és igen kedvező körülmények között felösmerhető, igen lapos maggal bíró, sima sejtek fekszenek. A mirigyek, kívülről a már említett hüvelyek

által vannak körülvéve, melyeket a mirigyek közti kötőszövet határhártyájának kell tekinteni.

A stratum musculare mucosae, a kötőszövet között körirányban elhelyezett, sima izomrostok kötegeiből áll, melyek sűrűn egymás mellé helyezve, vastag, összefüggő izomréteget képeznek. A muscularis mucosae uteri, más szervek hasonló rétegétől jelentékeny vastagsága által különbözik, mi kisebb-nagyobb mértékben valamennyi állatnál felötlik. Mig egyrészt a propria mirigyeinek vak végei a muscularisba nyúlnak, másrészt ismét a muscularisból futnak apró izomkötegek és rostok a propriába s ott többnyire a mirigyek végeivel érintkezve, azokat az izomréteghez kötik. Valamint az uterus, úgy a tubák és a vagina is bir muscularis mucosaeval és ez irányban teljes megegyezés uralkodik az egész nemzőkészülékben.

Az uterus submucosájában igen sok edény van. Egy szerv submucosája sem foglal magában annyi edénytörzset mint az uterusé. Az edények gyakran olyan sűrűn fekszenek, hogy közöttök csak kis hézagok maradnak s e mellett erősen kifejlődött falak által tűnnek ki. A submucosa, valamennyi állatnál a sok, vastagfalú, nagyobb edény által azonnal felismerhető s e szerint ott kell keresni, a hol az edénytörzsek fekszenek; vannak-e jelen nagyobb kötőszövetrétegek vagy nincsenek, az egészen közönyös. Az uterus falának edényrétegét, mindig a nyálkahártya submucosájának kell tekinteni.

A submucosa a nyálkahártyát az izomhártyával köti össze. Az utóbbin több-kevésbé tisztán, két réteget lehet megkülönböztetni, melyek közül a hosszanti kívül, a körreteg belől fekszik. Az izomhártya minden állatnál, az uterus széles szalaga sima izomzatának erősebb folytatása. A széles szalagok izomzata ugyanis erősbülve, a serosával az uterus falához fut és ott önálló, külön hártyát képez, mely a háromrétegű nyálkahártyának külső fölületére fekszik.

A serosáról csak annyi jegyzendő meg, hogy a subserosát gyakran észre sem lehet venni, mert a muscularis izomrostjai abba behatolnak, sőt sokszor egészen a savóhártya hámszejtrétege alá is érnek. Más helyeken azonban, hol az izomrostok nem érnek olyan messzire, a savóhártyát a subserosával együtt, tisztán lehet látni.

(Vége következik.)

A lókiállítás

a székesfehérvári országos tárlaton.

1879. június 8—15-ig.

Némi tájékozásul aziránt, hogy hazai lótenyésztésünk miképen volt képviselve a székesfehérvári tárlaton, röviden közöljük a kiállított állatok jegyzékét s a törvényt díjazásokat (a bíráló bizottság egyik tagjának feljegyzése alapján).

Ki volt állítva sor szerént:

1—7. sz. *Marschal br.* ácsi földbirtokos kiállítása; 7 drb különböző korú legnagyobb részt veres-deres kanca

ló, melyek közül 2 drb a nehéz, a többi a könnyű kocsilovak osztályába soroztatott. Mind Pride of England után nevelt magyar, részben angol és arab félvér állat.

8—11. sz. *Hunyady Ferencz* gróf tenyésztéséből egy mén-csikó és 3 kanca; és pedig:

8. sz. *Giroflée* 9 év. legyes szürke anyakanca, ap. Duke, a Málcsi, nehéz teher alá való paripa fajtából; csikaja Deutscher Micheltől.

9. sz. *Bársony*, 11 év. söt. pej anya k.; ap. Arzenal II. a. Csinos; nehéz paripa, Deutscher Micheltől származó csikájával együtt *arany* éremmel lett kitüntetve.

10. sz. *Egy 4 év. vasderes kanca*, ap. Schaggya, a. Vércse; kiválóan szilárd izomzatú. A jury által *ezüst* éremmel kitüntetve.

11. sz. *Egy éves pej mén*, ap. Herkules (Northstar után), a. Gertrud; nehéz igás.

12. sz. *Vinisch Ferencz* 3 év. vil. pej ménje, ap. Advocat fv., a. Manczi, lángi fv. k., könnyű koci ló.

13. sz. *Hg. Metternich Richardné*, bia-bajnai méneséből 3 éves vil. pej mén, ap. Ostreger, a. Red all Over fv., könnyű paripa.

14. sz. Ugyanazon kiállító; 1 év. *fek. k.* csikó; ap. Jericho ang. tv., any. Büszke Muraközi k., *ezüst* éremmel lett kitüntetve. — Ugyanattól lett kiállítva egy *fek. pej kanca*, mely tipikus nehéz vadász ló; *arany* éremmel lett kitüntetve.

15. sz. *Czenki János* (Sz.-Fehérvárról) kiállít egy 3 év. vil. pej mént, an. Kaczér, a. Büszke, Eszterházy Mór gr. méneséből; könnyű koci ló.

A 16—18. sz. a. bejelentett lovak nem küldettek be.

19. sz. *Lamm és fiai* (Sz.-Fehérvárról) egy 3 év. sárga csödört, ap. Majestoso, a. Csillag, nehéz koci ló.

20. sz. *Forster Géza* kiállít egy 3 év. söt. p. m., ap. Compromisse, a. Thetis, a. palini ménesből, nehéz kocsiló.

21. sz. *Todesco br.* vázsonyi birtokáról (Bakony) egy 3 év. söt. p. m., ap. Buccaneer, a. Zsuzska;

22. sz. ugyanattól *Zsuzska* (az előbbi anyja) 7 év. veres der. anyak. könnyű paripa; ap. Hercules (?), a. Diana; egy csikóval Pride of England után; a jury által *arany* éremmel lett díszítve.

23 *Draskovics Ferencz* kiállít egy 2 éves fakó mént (nehéz kocsiló), ap. Királyfi ang. tv., any. Büszke (Előzállási k.); továbbá egy éves fakókanca, ap. Hajdu (áll. ang. tv.), anya az épen említett Büszke.

A 25—29. sz. a. elmaradtak.

30. sz. *Nagy Elek* kiállít 1 éves pej mént, (erős paripa, mely ezüst érmet nyert), ap. Revolver, a. Bolygó (?). *Festetics Géza gróf örökösei* kiállítottak:

31. sz. Egy 1 éves sárga mént (könnyű paripa), ap. Honvéd kapitány (Károlyi Gyula gróf nevelése Forbiden fruit után), any. Bijonti (?).

32. 6 év. sárga k. (könnyű kocsiló), az előbbinek éd. testvére.

33. *Ara*, 14 év. sárga anyak. (könnyű k.), ap. Bedouin, a. *Ara*; egy csikóval Kraval apától.
34. *Héva*, 14 év. sga tv. a. k. (k. par.), ap. Bedouin, a. Héva, egy csikóval, melynek ap. Kraval.
35. *Wertheim M. és fiai* kiállítottak egy 2 év. sárga mént (neh. p.), ap. Gamecock, any. Jenna; a jury *arany* éremmel tüntette ki.
36. *Cziráky Antal* gr. Börgöndről; 1 év. ver. der. mén (neh. p.), ap. Dangn, tv. any. egy Siglavy fv. k.; *ezüst* éremmel lett kitüntetve ;
37. ugyanattól, egy éves, söt. pej k. (könnyű k.), ap. Exhibitor, any. Linda;
38. ugyanattól, egy év. vasder. mén (k. p.) ap. Schaggya, 396. a. Minka.
39. *Frank Márton* (Nyékről) kiállított egy 3 év. vasder. mént; ap. állítólag Assyl ang tv. (?), any. ösmeretlen
- Szécsenyi Dénes és Imre* grófok — percheron mének s karinthiai kanczák után nevelt igás-ménésbeli lovaik 1863. óta Champagne és Bordeaux ered. Percheron mének után:
40. sz. 7. év. alm. szürke mén, magasság (mintegy 162) s termetre kiváló igás-ló;
- 41 sz. 4. év. söt. p. mén, nehéz igás; 42. sz. 3 év. alm. szürke mén, neh. igás; 43. sz. 2 év. alm. sz. mén, neh. ig.; 44. sz. 2. év. fek. mén, neh. ig.; 45. sz. 6 év. szürke k. (neh. ig.), csikóval, *arany* éremmel kitüntetve ; 47. sz. 3 év. fek. k. (neh. ig.) csikóval.
48. *Neumann Sándor és trsa*, 3 év. söt. sárga mént (könnyű p.), ap. Remus a. Ilka fv.
49. ugyanazok; Djalma 8 év. vil. p. k., ap. Pictor tv. a. Djalma tv. k. egy csikaja van Misó után.
50. *Jankovics Gyula* kiállítása: 4. év. fek. m., ap. Grätz a. Liza fv; 51. sz. 2 év. ver. der. m. ap. Rabló, a. Fanny fv.; 52. sz. 1 év. ver. tarka k., ap. Duhaj, a. Liza; 53. sz. 1 év. sárga k, ap. Rabló, a. Fanny. Mind e négy a kisebb stíriai igás fajta kifejezett típusát mutatja.
54. *Karczag-Schmidt*; Procopius 3 év. ver. der. mén (könnyű k.), ap. Gydran, a. Samson k. 55. sz. ugyanaz ; 3 év. sga mén (neh. k.), ap. Gydran, a. St. Patrick k.
- 56—59. sz. *Debreczen* városa kiállítása, e régi magyar fajta ménés 200 drbot számlál; a négy kancza lipiczai keresztezésből származik Favory s Bibiana mének után.
60. sz. *Horváth József*; 4 év. söt. p. méne, ap. Fire-a way, a. Polkán k.
- 61—63. sz. *Puskás József és Imre* kiállítása; egy 3 év., egy 1 év. mén, s egy 5 év. k., csikóval; mind a három könnyű k.
64. sz. *Bossányi Rezső*; 2 év. sga m. ap. Entreprise, a. Büszke; inkább k. igásnak való.
- A zirczi apátság* előszállási ménéséből 5 drb lovat állít ki:

65. sz. 9 év. vil. pej kancza (neh. hintós), ap. Zoltan I. ang. arab (?), a. Sármány; egy csikóval Furioso I. után; *arany* érmet nyert.
66. sz. 1 év. söt. p. k. (neh. k.), ap. Northstar II. ang. fv. (Mezőhegyesen), a. Izmos ang. arab fv. k.
67. sz. 2 év vil. p. mén (neh. k.), ap. Hogy lesz ? fv, ang., a. Izmos ang. arab fv. k.
68. sz. 3 év. vil. pej mén (neh. k.), ap. Gidrán XXXIV (Mezőhegyesen), a. Rendes ang. ar. fv. k.
69. sz. Urfi 8 év. söt. p. mén (neh. p.), ap. Urfi I. magyar fajta, a. Bokros II. előszállási k.

Kisebb közlemények.

Uj gyógyanyagok.

Az angol kereskedelem utján, a következő uj gyógyanyagok hoztattak be:

Choumuara-olaj és mag (Gynocardia odorata), melyet bőrbetegségek, gorrély és kivált izületi fekélyek ellen, igen hatásos szernek mondanak. Használata ujabb időben, ugy embereknél mint állatoknál gyorsan terjed.

Sassy- vagy Casca-héj (Erythrophloeum quineense). Dr. Brunton szivbajok ellen ajánlja. Nagy adagban a héj nagy méregként hat.

Kava-Kava (Piper methysticum). Hurutos bajok ellen Gubler tanár ajánlja.

Sarcocephalus esculentus. Keserű, zsongító szer, mely zavart emésztés s t. eff. ellen, kivált Afrika nyugati partjain használtatik.

Rusot (Berberis Lycium). A héjából készült kivonat, Indiában a legrégebb idő óta, szembajok ellen gyógyszerül használtatik.

Alstonia constricta. Igen keserű, zsongító szer, mely éjszaki Ausztráliában a Chinint pótolja.

Termita-föld. Afrika nyugati részén fekélyek, tályogok és üszögös sebek ellen használják. Londonban lovaknál és szárnyasoknál sikerrel alkalmazták.

Aspilia latifolia. Nyugati Afrikában Dr. Robert vérzések ellen használta. Angolországban e különös gyógyanyag hatása még nem lett megvizsgálva.

Eucheuma speciosa (Nyugati Ausztráliából). E növény főzés által kitünő, világos és átlátszó kocsonyát szolgáltat, mely igen sokáig eláll anélkül, hogy változást szenvedne.

Balsamocarpon (Caesalpinia brevifolia). Hüvelyes gyümölcs, mely 80—90% Tannint tart s így kivált a cseresav előállítására igen alkalmas. Sz—y.

Levél a szerkesztőhöz,

Verestorony, 1879. 22/6.

Tisztelt szerkesztő úr!

A „V.” 12-ik számában Schwensky t. segéd úr egy lónak kóresetét közli, melynél a constatált bőrférgen kívül a test felületén elszórt, körülírt s a szőrre szorítókozó olyanmű foltok észleltettek, melyeknek lényeges tünetei a szőrfesteny elhalványodásában feküdt, s miután tenyész-

bénaság, melynél némileg hasonló foltok észlelhetők, — a megejtett bonczolás alapján kizárható volt; Schw. ur a fentvázolt foltok kórereditét meg nem fejtheti, mi okból azon szaktársait, kik netalán hasonló esetet észleltek, annak közlésére hívja fel.

Tanuló koromban alkalmam volt 1858-ban a bécsi állatorvosi tanintézet kórodáján egy hasonló esetet hosszú időn át észlelhetni, melyet következőkben közölni bátorodom:

Az észlelés tárgya egy Lipizai négy éves kancza volt, mely az udvari istálóból észlelés végett lett a tanintézetbe vezetve, — a ló, testszervezetének minden működése ép és egészséges volt, csak a külbőr fedezete helyenként elszórva, kisebb-nagyobb terjedelmű, de mindig kerek vagy kerekded alaku szinhalványodást mutatott, mely idővel majdnem szintelenségig fokozódott, miközben egyes szőrök kihullottak, s az afficiált bőrrész lassan-lassan kopasz lett, a foltok támadása, a szőrnek elhalványodása és kihullása lassan bár, de folyton terjedt, úgy hogy cca két év lefolyása alatt, a kancza szőrzetét majdnem egészen elveszté és úgy nézett ki, mint az — egyidőben divatban volt — afrikai kutya, üstöke, sörénye és farkszőre azonban megmaradt. A kancza ez idő közben folyton egészséges volt, s mint kitünő paripa az intézet növendékeinek lovagló gyakorlatra szolgált, s miután a legkülönbözőbb gyógykísérletek sem voltak képesek a bajt folyamatában megállítani, ily állapotban pedig a királyi istállókba fölvehető nem volt, végtére is kiirtatott. Bonczolásnál belszervei teljesen épeknek találtak, a bőr górcsói vizsgálata, a szőrtűszőknek sorvadását constatáltatá; — a baj tehát az embernél előjövő Herpes tonsuranshoz hasonló volt. Ha már most ezen esetet Sz. úr esetével összehasonlítjuk, feltűnik, hogy ennél is a kerek foltok és a szőrnek elszíneződése észlelhető, s igen valószínű, hogy idővel, ha az állat életben marad, a kopaszság itt is beállott volna. A bőrféreg mint külön vált kör a bőrfoltokkal causalis nexusban nem állott, s talán nem tévedek, ha Sch. úr által észlelt kóresetet is „Herpes tonsurans”-nak tekintjük. *)

Fogadja szerkesztő ur:

Dr. Eisenmayer Sándor.

Különfélék.

Állatvédő társulat alakult Aradon, melynek eddig 700 tagja van. Minden tag aláírással kötelezte magát, hogy állatot kinozni nem fog.

A kolumbácsi legyek, melyek eddig Temesmegyében mutatkoztak, Kolozs megyét is ellepéssel fenyegetik, miért is a földmívelési miniszter felhívta a törvényhatóságot,

*) Sajnálattunkat kell a felett kifejeznünk, hogy amaz állatnak bőrrészletei, melyről Sch. úr szólt, górcsóileg nem lettek vizsgálva; csakis ezen úton lehetett volna legalább megközelítőleg támpontokat nyerni a foltok minőségét illetőleg. Herpes tonsuransnál az illető gombafajt, a herpes okozóját kétségkívül fellehetett volna találni. A Sch. ur közölte esetben ugyan a foltok már éveken át megvoltak s a szőr nem hullott. *A szerk.*

hogy az állatokat beistállózzák és azok szőretlen részeit erős dohányfőzettel, kőolajból és zsirból készített kenőccsel bekenjék.

Értesítés a keleti marhavész állásáról s egyéb ragályos és járványos állati betegségekről, június hó 15-től bezárólag június hó 22-ig.

1. Magyarország.

2. Horvát-Szlavonország és a horvát-szlavon katonai határvidék területe vészmentes.

3. A fiumei tengerészeti hatóságnak távirati értesítése szerint Fiumében és vidékén az állategészségi állapot teljesen kielégítő.

A magyarországi hasznos háziállatok közt uralgó ragályos és járványos betegségek rovatos kimutatása:

Megye	Község	Az állatok faja és darabjainak száma	A kór megnevezése	Elhullott vagy gyógykezeltetik
Ahaji	Szina	2 db ló	takonykór	kiirtatott
Alsó-Fehér	Csufud	szarv. m. közt	száj körömfáj.	gyógyk.
	Mirisló	1 „ sz. marha	lépfene	elhullott
Arad	Radna	3 „ sertés	„	„
	Szemlak	4 „ ló	„	„
	Mikalaka	1 „ „	takonykór	kiirtatott
Bihar	N.-Szalonta	2 „ bivaly	lépfene	elhullott
Brassó	Rozsnyó	2 „ sz.marha	„	„
	Feketehalom	6 „ „	„	„
	„	7 „ ló	„	„
Fehér	Zsámoly	1 „ „	takonykór	kiirtatott
Győr	Böny-sósk. p.	1 „ „	„	„
Hajdú	Sámson	12 „ „	rühkór	gyógyk.
Háromszék	Gelence	1 „ „	takonykór	kiirtatott
Heves	Erdőtelek	3 „ sz.marha	lépfene	elhullott
Kis-Küküllő	Oláh-Bükkös	24 „ ló	rühkór	gyógyk.
Komárom	Mocsa	1 „ „	takonykór	kiirtatott
	Kun-Miklós	2 „ sz.marha	lépfene	elhullott
Pest - Pilis - Solt-Kis-Kun	Budapest főv.	1 „ „	„	„
	„	1 „ ló	„	„
	„	2 „ „	takonykór	kiirtatott
	Püsp.-Hatvan	1 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	Tököl	30 „ sertés	„	„
Szatmár	Nagybánya	1 „ sz.marha	„	„
	Sz.-Németi	1 „ „	„	„
Szepes	Grenicz	1 „ „	takonykór	kiirtatott
Vas	Kőszeg város	2 „ „	„	„
	Egervár	1 „ sz marha	lépfene	elhullott
	Szóllós	1 „ „	„	„
Zemplén	Mocsár	1 „ ló	takonykór	kiirtatott
	Dobra	1 „ „	„	„
	Maskócz	1 „ sz.marha	lépfene	elhullott
	Giglócz	1 „ „	„	„
	S.-A.-Ujhely	20 „ ló	rühkór	gyógyk.

Jegyzet. I. A ragályos és járványos állati betegségekre vonatkozólag az 1859. évi 32592. sz. belügyministeri szabályrendelet megfelelő §§-ai alkalmaztatnak.

II. A keleti marhavész kivételével azon ragályos és járványos betegségek, a melyek a mult heti kimutatásban benfoglaltattak és ezen értesítésben elő nem fordulnak, megszünteknek tekintendők.

4. Az osztrák tartományokban uralg a marhavész:

a) Galicziában: a krakói kerületben Cholerzyn, Wollowice, Zakamyce és Zwierzynice községekben; a wieliczikai kerületben Kostrze, Sotniki, Lagiewniki és Tyniec községekben;

b) Dalmáciában: az imoskii kerületben Lovrec községben; a zarái kerületben Galovac községekben; és végül: a spalatoí kerületben Katuni, Opanci és Castelnovo községekben.

Ellenben megszűnt a marhavész Galicziában, a hu-siatnyi területben Nizborg nowy és Myszkowce községekben.

16149. sz. *A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium állategészségrendőri osztálya.*

Pályázat. A m. kir. álladalmi ménésintézeteknél rendszeresített hat ösztöndíjas állatorvos gyakornoki állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Feltételek:

1-ször. A gyakorlati idő f. év september hó 1-én kezdődik és két évre terjed, melynek elsejében az állatorvos gyakornokok a mezőhegyesi, a második évben pedig felváltva a kisbéri és bábolnai m. kir. ménésintézetek állatorvosainak lesznek alkalmazva.

2-ször. A gyakorlatra felvett állatorvosok évenként 200 frtnyi ösztöndíjban fognak részesítettetni, s ezen évi összegből 180 frt tizenöt forintos havi részletekben fog az illetőknek kézbesítettetni, a fenmaradó 20 frt pedig első év végén az egyik intézetből a másikba leendő áthelyezés, a második év végén pedig a hazautazás költségei fedezésére fog kiszolgáltatni.

3-ször. A gyakornokok egyszerű elhelyezéséről az intézetekben gondoskodva leend, az étkezésre nézve pedig az intézeti tiszték és hivatalnokok részére biztosított kedvezményekben részesülnek.

4-szer. A gyakornokok kötelezve lesznek magukat mindenben az intézeti rend és szokásokhoz alkalmazni, s e tekintetben az intézeti parancsnoknak, — tanulmányaik gyakorlása tekintetében pedig az intézeti főállatorvosnak teljes rendelkezése alatt fognak állani.

5-ször. A két évi gyakorlatot végzett állatorvosok képességükről és viseletükről a ministeriumtól bizonyítványt fognak nyerni, azon felül pedig a jó bizonyítványt nyert egyének tisztai alkalmazás végett az illető hatóság-nak figyelmébe ajánlatni.

6-szor. Ezen gyakornoki ösztöndíjakat csakis nőtlen s azon okleveles állatorvosok nyerhetik el, kik a magyar korona tartományainak polgárai.

Felhivatnak ennél fogva mindazon szakvégzett növénydekek és esetleg már működő állatorvosok is, kik elméleti tanulmányaik után gyakorlati kiképzésükre az álladalmi ménésekben dúsan kínálkozó alkalmat felhasználni óhajtják, hogy ez irányu 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványait tanulmányaikról s egyéb minősítvényükről szóló bizonyítványaikkal felszerelve legfeljebb f. év augustus hó 1-ig ezen m. kir. ministeriumhoz benyujtsák.

Budapest 1879. június hó 18-án.

16132. sz. *A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium.*

Pályázati hirdetmény. A budapesti m. k. állatorvosi tanintézet állattenyésztési, sebészeti, élettani és korboncz-tani tanszékei mellett f. év september 1-jén üresedésbe jövő összesen 4 tansegédi állomásra, melynek mindegyikével évi 500 frt fizetés, 2 öl tűzifa és 150 frt szálláspenz,

esetleg egy butorozatlan szobából álló szabad lakás jár, ezennel pályázat nyittatik.

A két év tartamára rendszeresített ezen állomás-ok bármelyikét elnyerni óhajtóknak okleveles állatorvosoknak, a magyar korona tartományai polgárainak és a magyar nyelvben jártasoknak kell lenniök, s kötelezettek legalább is azon tanévben, melyben kineveztetésök történik, az intézetnél mindvégig megmaradni.

A szabályszerűen felszerelt folyamodványok a m. k. állatorvosi tanintézet igazgatóságához a pályázati hirdetmény harmadik megjelenésétől számítandó három hét alatt benyujtandók.

Budapest 1879. június 19.

Továbbá ugyancsak a budapesti m. k. állatorvosi tanintézetnél f. évi september 1-től egy év tartamára három 400 frtos ösztöndíjas állomás betöltésére ezennel pályázat nyittatik.

Az állattenyésztési, a leiró és tájboncz-tani s végre az élet és szövettani szakokban magasabb kiképeztetést nyerni óhajtó végzett állatorvosok, kik a magyar korona tartományainak polgárai, a magyar nyelvben jártasak, magukat egy tanévig az intézetben mindvégig maradni kötelezik, s az említett három szaktudomány valamelyikében magukat tökéletesbíteni és különösen kiképezni óhajtják, felhivatnak, hogy ez irányu szabályszerűen felszerelt folyamodványukat a pályázati hirdetmény harmadik megjelenésétől számítandó három hét alatt ezen igazgatóság-hoz benyujtsák.

Előfizetési felhívását *) küldte be borsodi Szilágyi Dezső három szakmunkájára u. m. 1) Budapest hanyatlása (térképpel 2) A nyolcz kétjegyű mássalhangzó egyszerűsítésének rendszere a magyar helyesírásban, 9 mintalap melléklettel és 3) Tanulságok Szeged-sorsából. Terképpel. — Nem tartozik lapunk irányához bővebb méltatása a fennemlített műveknek; nem is tehetnők, nem lévén azokba betekintésünk Az előfizetési ár (mely 2 részletben is adható) 3 frt; a művek július hó végéig minden könyvkereskedésnél vagy pedig szerzőnél Bpsten IV. kecskeméti utca 17. sz. II em. Kilencz gyűjtött előfizető után egy tiszt, példány adatik.

A marhatenyésztésügy érdekében július hó 3-án értekezlet fog tartatni, melyen az erdélyi főispánok és gazdasági egyesületi képviselőkön kívül báró Kemény földmivelési miniszter is részt fog venni. *F. H.*

Szerkesztői közlemények:

M.... V.... úrnak Verestorony. A kért értekezéssel szívesen szolgálunk, ha még volna belőle.

Dr. E.... S.... úrnak Verestorony. Szíves megemlékezéséért s a cikkért fogadja legmelegebb köszönetünket. A legközelebbi számban adni fogjuk. *A szerk.*

*) Az utolsó számból térlhiány miatt kimarad